

Intervenció a l'avinguda de la Catedral

MÒNICA BLASCO, CARMÉ MIRÓ i CAROLINA ROVIRA

El sector de la ciutat on es realitzarà l'excavació abasta tota l'avinguda de la Catedral, des de la plaça Nova fins a la Via Laietana, fora del recinte de la ciutat romana però tocant a la muralla. En època romana formaria part de l'*ager*, on sabem que hi havia algunes estructures, unes, rurals, d'altres, d'enginyeria pública.

No constituí pròpiament una àrea d'expansió de l'urbs fins al s. IX dC, moment en el qual es començà a edificar el barri d'extramurs de Vilanova dels Arcs, el nom del qual recorda l'antic aqüeducte romà. A poc a poc es configurà la xarxa urbana que va perdurar fins al 1942, moment en el qual s'inicià l'enderroc sistemàtic d'aquestes cases fins al 1957, en què l'avinguda de la Catedral va quedar definitivament tal com la coneixem actualment.

L'equip inicial que realitzà l'excavació constava de tres arqueòlegs, M. Blasco, C. Miró i C. Rovira, dues dibuixants, I. Camp i P. Manuel, de 10 a 15 auxiliars (estudiants i llicenciats de poc) i 8 obrers. Més tard, i per al seguiment i control de la realització de les rases on calia instal·lar nous serveis de clavegueram i de telèfons, es van contractar dos arqueòlegs més, L. González i T. Portillo.

La superfície de l'excavació –de poc més de 5.000 m²– va haver de ser dividida en tres sectors (A: de la plaça Nova a la Pia Almoïna; B: fins al carrer Tapineria/Joaquim Pou; i C: fins a la Via Laietana) per raons totalment alienes a nosaltres, com és un pas per a vianants i un important nus de serveis moderns en funcionament. També es va deixar un passadís central longitudinal a tota l'excavació, que coincidí amb el traçat de la claveguera central moderna, i que es va aprofitar per a l'accés de màquines i camions.

Es va arribar a documentar un 70% del total de l'àrea que ocuparà el pàrquing aplicant el mètode d'excavació estratigràfica i de registre proposat per E. C. Harris.

A l'àrea afectada pel projecte de l'aparcament no s'hi havia treballat mai exhaustivament fins a la nostra intervenció, que va anar precedida d'una sèrie

de sondeigs realitzats per Núria Molist a principis de 1989, que ens van proporcionar un mostreig estratigràfic de tota l'àrea en qüestió. A més a més, coneixíem l'existència d'algunes estructures properes que podien tenir continuïtat a la nostra zona; tal és el cas de la vil·la alt-imperial. Per altra banda, a la plaça Nova havien estat ja descoberts els fonaments d'alguns pilars dels aqüeductes romans que abastien d'aigua la ciutat romana.

De l'època alt-imperial hem pogut documentar la fonamentació dels pilars dels dos aqüeductes que abastien la ciutat de Barcino des del Besòs (Sant Adrià), dels quals sols coneixem el seu traçat final al carrer Capellans i la plaça Nova; les banquetes són de planta quadrada, construïdes amb pedres sense desbastar i lligades amb morter de calç.

Quant a la vil·la d'Antoni Maura, tan sols hem trobat dos murs d'una habitació pavimentada amb *opus signinum* durant el rebaix de la rasa per on ha de passar la claveguera moderna, en el tram de cruïlla de l'avinguda Catedral amb el carrer Tapineria.

Entre el Pla de la Seu i els aqüeductes de la plaça Nova, es va documentar, a més, un gran retall a la roca que discorre més o menys paral·lel a la muralla i que, a mesura que s'acosta als aqüeductes, es va tancant suposadament fins a topiar amb la muralla; fins a aquest moment no ha estat possible confirmar-ho, perquè eren fora de l'àrea afectada pel pàrquing, però els trams que en coneixem semblen indicar-ho. Tan sols es van poder realitzar sondeigs puntuals; la secció és en forma d'u, l'obertura màxima de la qual fa 23 metres de la muralla i la seva cota més profunda és de sis metres. Aquest gran retall es va anar omplint al llarg de tot l'Imperi amb tota mena de deixalles –detritus, restes ceràmiques fragmentades i evidents signes d'aigües estancades. Pel que fa a la seva funció, sembla clar que no es tracta d'un fossat defensiu, perquè no envoltava tota la muralla; la hipòtesi més plausible és que fos un canal de drenatge o recollida d'aigües.

Finalment, també hem trobat nombroses sitges reomplertes amb material baix-imperial, moltes d'elles practicades a la roca i la majoria escapçades per construccions posteriors.

L'expansió urbanística en aquesta àrea s'inicia en el s. IX dC i no abans, atès que devia formar part de l'*ager* immediat a la muralla romana i, per tant, era zona no urbanitzable.

En el s. XIV els carrers de la Corribia, Bou de la plaça Nova, Infern, Riera de Sant Joan i Ripoll s'urbanitzen definitivament, segons la documentació escrita. De restes constructives no n'hem constatat, exceptuant alguns pous obliterats al segle XIV.

En el s. XVI les cases de davant de la Catedral del carrer de la Corribia van ésser enderrocades, i es va configurar una plaça pública que va perdurar fins al s. XX. Aquest és el motiu pel qual hem trobat les úniques restes constructives clarament medievals –dos murs i un paviment de rajola–, que si bé no podem emmarcar-les cronològicament amb precisió ara per ara, sí que disposem d'una data *ante-quem*. Durant els s. XVIII-XIX els carrers i les seves cases experimentaren grans reformes, que es tradueixen en nou clavegueram i pavi-

mentació, l'edificació de més plantes i sobretot en la construcció de soterranis, molts d'ells de caire industrial o de magatzem, que trenquen les restes dels habitatges anteriors i que perforen, en la majoria dels casos, fins i tot la roca mare. L'última gran modificació urbanística del sector en qüestió fou l'enderroc de les cases, entre el 1942 i el 1957 moment en el qual queda altra vegada al descobert la muralla romana.